
عوامل مرتبط با انتخاب رشته تحصیلی

دانش آموزان متوسطه

مؤلفان :

مریم قره قوشلو

لیلا جعفری

انتشارات قلم مهر زنجان

زمستان ۱۳۹۴

سرشناسه: قره قوشلو، مریم، ۱۳۶۴ -
 عنوان و نام پدیدآور: عوامل مرتبط با انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان متوسطه /
 مولفان مریم قره قوشلو، لیلا جعفری.
 مشخصات نشر: زنجان: قلم مهر، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۷۶ ص.
 شابک: ۸۰۰۰۰ ریال: ۷۶-۷۴۷۴-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: آموزش متوسطه -- ایران -- راهنمای مطالعه
 شناسه افزوده: جعفری، لیلا، ۱۳۶۶ -
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ق ۹/۸ LB۱۵۲۵
 رده بندی دیویی: ۳۷۳/۳۰۲۸۱
 شماره کتابشناختی ملی: ۴۱۶۶۰۴۷

انتشارات قلم مهر

www.tabrizsoni.org

عنوان کتاب: عوامل مرتبط با انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان متوسطه

مؤلفین: مریم قره قوشلو - لیلا جعفری

ناشر: انتشارات قلم مهر

شابک: ۷۶-۷۴۷۴-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: پیشگام

شماره تماس نشر: ۳۳۳۲۹۳۱۷ - ۰۲۴

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

پیش گفتار مؤلفان

پیشرفت علم و صنعت، پیچیدگی و دگرگونی دائم دنیای مشاغل و تقاضاهای روز افزون برای ورود به برخی حرفه‌ها، تصمیم‌گیری و انتخاب حرفه را امری دشوار ساخته است. ضمناً رشد سریع تکنولوژی و فن‌آوری مشاغل را ایجاد نموده که تقاضاها و شرایط متفاوتی را نسبت به زمان گذشته دارد. بدون شک یکی از اهداف تعلیم و تربیت، تسهیل رشد حرفه‌ای و هدایت شغلی فرد است. قسمت اعظم و گسترده این مهم درحیطه و قلمرو آموزش و پرورش قرار می‌گیرد. نهاد آموزش و پرورش مهم‌ترین نهاد جوامع بشری امروز است که وظیفه بسیار مهم جامعه‌پذیری، به‌آموزی و رشد و تربیت افراد جامعه را بر عهده دارد. رسیدن به این مقصود فرایندی بسیار پیچیده و متشکل از اجزا و عوامل متعددی است. یکی از مهم‌ترین مسائلی که امروزه در آموزش و پرورش و به ویژه در آموزش متوسطه مطرح است نوع انتخاب رشته تحصیلی است. در انتخاب رشته تحصیلی عوامل متعددی دخالت دارند از جمله: استعداد و علایق فرد، مایللات والدین، توصیه دوستان، اطرافیان و مشاوران و... در گذشته که رشته‌های تحصیلی محدود بود نوع انتخاب رشته نیز مشکل نبود، اما با تخصصی شدن آموزش‌ها و متنوع شدن رشته‌های تحصیلی، انتخاب رشته مناسب یکی از مسائل مهم آموزش محسوب می‌شود. در مرحله انتخاب رشته تحصیلی است که یک تصمیم مهم آموزشی و شغلی برای جوانان گرفته می‌شود. این پدیده هم با سرنوشت و هویت آینده فرد ارتباط زیادی دارد و هم در سرنوشت جامعه مؤثر است. هدایت مطلوب تحصیلی سبب حرکت در جهت استعدادهای فرد است و باعث پیشرفت و احساس رضایت و رغبت و می‌شود و نهایتاً دستیابی به شغل مناسب همراه با دانش و مهارت کافی را در برخواهد داشت و این موفقیت در سرنوشت افراد استمرار می‌یابد و پیامدهای روانی، اجتماعی، اقتصادی و اخلاقی متعددی در برخواهد داشت. از طرفی تجربه بسیاری از دانش‌آموزان مدارس متوسطه در نوع انتخاب رشته تحصیلی و شغلی دچار سرگردانی هستند و بر سر چند راهی قرار گرفته‌اند، نه به توانایی‌های واقعی خود واقفند، نه اطلاعات کافی درباره مشاغل جامعه دارند و نه قادر به پیش‌بینی مشاغل مورد نیاز جامعه در زمان آینده هستند، نمی‌دانند کدام راه را برگزینند، کدام رشته تحصیلی را انتخاب کنند و کدام شغل برایشان مناسب‌تر است.

آیا باید به دنبال علایق و توانایی‌های خود باشند یا آرزوهای پدر و مادر را بر آورده سازند و یا به توصیه دوستان، مشاوران و اطرافیان گوش دهند، راه منظم و معقولی که به درستی آنان را هدایت کند نمی‌شناسند، در مواردی رشته‌های تحصیلی دبیرستان به آنان تحمیل می‌شود و با شک و تردید دست به انتخاب می‌زنند و این تردید همچنان تا مرحله انتخاب رشته دانشگاهی برای آنان باقی می‌ماند. کشف توانایی‌ها و استعدادها دانش آموز و انتخاب رشته تحصیلی مناسب توسط خود وی امری دشوار بوده، بنابراین هدایت و راهنمایی از طرف دیگران را ایجاب می‌نماید. چنانچه فرایند راهنمایی تحصیلی درست صورت گیرد، دانش آموز با کمک و مشورت با راهنمایی دیگران می‌راند. خودشناسی برسد و بر پایه توانایی‌ها و استعدادها خود به انتخاب صحیح بپردازد و به موفقیت‌های تحصیلی، شایسته دست یابد. دوره دبیرستان و نوع انتخاب رشته در این دوره از اهمیت زیادی برخوردار است. اگر دانش آموزان به نوع انتخاب رشته تحصیلی خود موفق و بر اساس استعدادها و خدادادی خود مسیر تحصیل خود را انتخاب نمایند، در تحقیقات علمی بعدی آنها مانند شغل و زندگی بسیار مهم و تأثیرگذار خواهد بود، اما آنچه که در این میان دارای اهمیت است این است که تنها استعداد و علاقه دانش آموز نیست که در نوع انتخاب رشته تحصیلی او تأثیر می‌گذارد بلکه عوامل متعددی که دست به دست هم می‌دهند که دانش آموز رشته خاصی را انتخاب نماید.

بر این اساس مؤلفان کتاب در صدد هستند که در این مجموعه عوامل مرتبط با انتخاب رشته دانش آموزان مدارس متوسطه را مورد بررسی علمی قرار داده و در پایان اقدام به پیشنهادها و کاربردی نماید. امید است مورد استفاده مدیران مدارس، مشاوران، اولیای گرامی و خود دانش آموزان قرار گیرد.

با تقدیر و سپاس از کسانی که ما را در جمع آوری این کتاب یاری دادند، به ویژه از زحمات بی‌دریغ و تلاش‌های دلسوزانه اساتید گران قدر آقایان دکتر نقی کمالی و دکتر رسول داودی و همچنین خانواده عزیزمان و کلیه دوستان، نهایت سپاس و احترام را داریم و توفیقات روزافزون را از خداوند بزرگ برای تمامی عزیزان خواهیم.

پیش گفتار مؤلفان	ج
------------------------	---

فصل اول : نیاز و نگرش دانش آموزان به انتخاب رشته تحصیلی

انتخاب رشته	۱
رشته تحصیل	۴
ساختار نظام آموزش	۴
ویژگی های دانش آموزان دوره متوسطه	۵
نگرش	۶
عوامل شکل دهنده نگرش	۹
نظریه های نگرش	۱۱
۱. نظریه یادگیری	۱۱
۲. نظریه عقلانی - عاطفی	۱۱
۳. نظریه هاولند و تغییر نگرشها	۱۲
۴. نظریه اقدام مستدل فیشن باین و آیزن	۱۵
۵. نظریه سلسله مراتب نیازهای مازلو	۱۶
۶. نظریه نیازهای سه گانه آلدرفر	۱۷

فصل دوم: عوامل مرتبط با انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان

- نگرش و انتخاب رشته ۱۹
- عوامل مرتبط با انتخاب رشته تحصیلی ۲۰
- عوامل فردی مرتبط با انتخاب رشته ی تحصیلی ۲۰
- عوامل محیطی مرتبط با انتخاب رشته ی تحصیلی ۲۹

فصل سوم: نگاهی پژوهشگرانه به مفهوم انتخاب رشته تحصیلی

- تحقیقات انجام شده در خارج کشور ۳۵
- تحقیقات انجام شده در داخل کشور ۴۰
- جمع بندی و نتیجه گیری ۵۱
- پیشنهادهای ۵۲
- کتابنامه ۵۳